

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarida qo'llaniladigan metod va pedagogik texnologiyalarning ahamiyati

Farangis Murodova G'anisherovna

*Alfraganus universiteti Pedagogika va psixologiya kafedrasida o'qituvchisi
farangiz.murodova.20@mail.ru*

Annotasiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan metodlarning ahamiyati va imkoniyatlari ochib berilgan. Bundan tashqari, har bir metodning qo'llanilishi haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: maqola, innovatsion texnologiya, tayanch g'oyalar metodlari, o'yin va interaktiv metodlar, gruppalash metodlari, suhbat va muhokama metodi.

Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarida qo'llaniladigan metod va texnologiyalarning ahamiyati juda katta. Ular o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirish va ularga bilimlarni o'zlashtirishda yordam beradi. Yuqori samarali metodlar va innovatsion texnologiyalar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Interaktiv darslar, o'yinlar va vizual materiallar yordamida o'quvchilar o'z fikrlarini ifoda etish va faol ishtirok etish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu jarayon o'qitishning yanada qiziqarli va samarali bo'lishini ta'minlaydi. Bunda tashqari, mos metodlar va texnologiyalar yordamida o'quvchilar materialni yaxshiroq tushunib, o'zlashtirishlari mumkin. Masalan, vizual materiallar va multimediyali taqdimotlar orqali murakkab tushunchalarni osonroq anglash imkoniyatlari yaratiladi.

Boshlang'ich ta'limda har bir o'quvchining o'ziga xos qobiliyatlari, qiziqishlari va o'rganish uslublari mavjud. Metodlar va texnologiyalar ularni hisobga olish imkonini beradi, masalan, o'quvchilar o'z tezliklarida o'qishlari va o'zlariga mos keladigan resurslardan foydalanishlari mumkin.

Gruppalash va hamkorlikka asoslangan metodlar o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. O'quvchilar bir-birlari bilan fikr almashadilar, jamoa bo'lib ishlashni o'rganadilar va muammolarni birgalikda hal qilish tajribasiga ega bo'ladilar. Texnologiyalar yordamida o'quvchilar mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. O'z-o'zini o'qitish, onlayn resurslardan foydalanish va o'z bilimlarini baholash imkoniyatlari yaratiladi. Bu esa o'quvchilarning o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini kuchaytiradi.

Zamonaviy texnologiyalar va metodlar o'quvchilarga kelajakda muvaffaqiyatli bo'lish uchun zarur ko'nikmalarni beradi. Darslarda o'zlashtirilgan ma'lumotlar, hamkorlik va innovatsion fikrlash ko'nikmalari o'quvchilarni kelajakdagi professional hayotga tayyorlaydi. Samarali metodlar va texnologiyalar ta'lim jarayonini yaxshilashga yordam beradi. O'qituvchilar o'z ishlarini yanada samarali va qiziqarli qilishlari mumkin, bu esa o'quvchilarning bilim olish darajasini oshiradi. Boshlang'ich ta'limda metod va texnologiyalar nafaqat o'quvchilar uchun, balki o'qituvchilar uchun ham muhimdir. Ular ta'lim jarayonini yangilash, qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Shuningdek, o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun tayyorgarlik ko'rishda muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun, o'qituvchilar metodlarni va texnologiyalarni muntazam ravishda yangilab borishlari zarur.

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqqan holda xulosa qilish mumkinki, boshlang'ich ta'limda ona tili o'qitish metodikasi juda muhim. Ushbu jarayonda bolalarga ona tilini o'rganishda yordam berish,

ularning nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish va madaniyati bilan tanishtirish maqsad qilinadi. Quyida ba'zi asosiy metodik yondashuvlar va tavsiyalarni keltirib o'tamiz:

1. O'yin orqali o'qitish

O'yinlar bolalar uchun qiziqarli va interaktiv bo'lib, ularning qiziqishini oshiradi. O'yinlar yordamida so'z boyligini kengaytirish, to'g'ri talaffuz qilish va til qoidalarini o'rganish mumkin.

2. Vizual materiallardan foydalanish

Rasm, plakat, videolar va boshqa vizual materiallar yordamida yangi so'zlar va iboralarni o'rganish jarayonini yanada samarali qilish mumkin. Bolalar ko'rgan narsalarini eslab qolishlari osonroq.

3. Tinglash va tushunish

Bolalarga ona tilida hikoyalar, ertaklar yoki she'rlarni tinglatish ularning tinglash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunga qo'shimcha ravishda, savollar berish orqali bolalarning tushunish darajasini tekshirish mumkin.

4. Muomala va muloqot

Bolalarga ona tilida bir-biri bilan muloqot qilish imkonini berish kerak. Guruhlarda munozaralar yoki dialoglar o'tkazish, bolalarning o'z fikrlarini ifoda etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

5. Yozma ishlar

Bolalar uchun oddiy yozma vazifalar berish (masalan, rasm haqida qisqa matn yozish) ularning yozma ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Yozishni o'rganish jarayonida ular grammatika va imlo qoidalarini ham o'rganadilar.

6. Madaniyat bilan tanishtirish

Ona tilini o'rgatish jarayonida milliy madaniyat, an'analar va urf-odatlar haqida ma'lumot berish bolalarga tilni yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi.

7. Differensiyal ta'lim

Har bir bola o'ziga xos ravishda o'rganadi, shuning uchun darslarni farqli usullar bilan o'tkazish (vizual, eshitish, amaliy) zarur. Bu har bir bolaga o'z imkoniyatlari va qobiliyatlariga mos keladigan usulda o'rganishga yordam beradi.

Ona tilini o'qitish metodikasi ko'p qirralidir va muhim maqsad bolalarning til ko'nikmalarini rivojlantirish, ularning muloqot qobiliyatini oshirishdir. Har bir o'qituvchi o'z darslarini shu tamoyillar asosida tashkil etishi lozim.

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida qo'llaniladigan metodlar o'quvchilarning qobiliyatlari va tushunchalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Quyida ba'zi asosiy metodlarni keltiraman:

1. Tayanch g'oyalar metodlari

Bu metod orqali o'quvchilarga yangi mavzularni o'rganishdan oldin tayanch g'oyalar kiritiladi. Bu g'oyalar o'quvchilarning oldingi bilimlarini asos qilib olib, yangi material bilan bog'laydi. Masalan, o'quvchilar "so'z" mavzusini o'rganayotganda, avval "so'z nima?" degan savol bilan boshlash va ulardan misollar keltirishni so'rash mumkin.

2. O'yin va interaktiv metodlar

O'yinlar dars jarayonini qiziqarli va faol qiladi. Misol uchun, "So'z o'yini" o'ynash orqali o'quvchilar yangi so'zlarni o'rganishi, ularni kontekstdan foydalanishi mumkin. Rolli o'yinlar orqali o'quvchilar turli xil rollarda o'zlarini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa ularning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

3. Qiziqarli misollar

Haqiqiy hayotdan keltirilgan misollar orqali mavzularni tushuntirish o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi. Masalan, "do'stlik" mavzusini o'rganishda o'z hayotlaridan do'stlari bilan bog'liq voqealarni misol sifatida keltirishni taklif etish mumkin.

4. Gruppash metodlari

O'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lish va ularga muayyan vazifalar berish orqali ular bir-birlaridan o'rganadilar. Guruh muhokamalari va jamoaviy ishlar orqali fikr almashish va yangi g'oyalar ishlab chiqish imkoniyatlari paydo bo'ladi.

5. Taqdimot va vizual materiallar

Rasmlar, videolar, plakatlar va diagrammalar darsda ko'rsatilishi o'quvchilarning vizual xotirasini kuchaytiradi. Masalan, yangi so'zlarni o'rgatishda ularning tasvirlari bilan birga ko'rsatish o'quvchilarning tushunishini osonlashtiradi.

6. Suhbat va muhokama

O'quvchilarga erkin muloqot qilish imkoniyatini berish muhimdir. Dars davomida savollar berish, fikrlarni so'rash va munozaralar o'tkazish orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

7. Mavzuli loyihalar

O'quvchilarni biror mavzu bo'yicha loyiha tayyorlashga jalb qilish, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Masalan, "O'z vatanim" mavzusida loyiha tayyorlash, o'quvchilarning ijodiy yondashuvini oshiradi.

8. O'qituvchi nazorati ostida o'z-o'zini o'qitish

O'quvchilarga mustaqil o'qish va o'z bilimlarini mustahkamlash uchun sharoit yaratish zarur. O'qituvchi o'quvchilarga ma'lum resurslar va kitoblar berishi mumkin, shuningdek, o'z-o'zini baholash uchun oddiy topshiriqlar tayyorlashi mumkin.

Bu metodlarning har biri o'quv jarayonini samarali o'tkazish uchun muhim imkoniyatlar yaratadi. Ularning to'g'ri qo'llanilishi o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Bundan tashqari, metodlar o'quvchilarning faol ishtirok etishlarini ta'minlaydi, ularni qiziqtiradi va bilimlarini chuqurroq o'zlashtirishlariga yordam beradi. Har bir metodni dars jarayonida to'g'ri qo'llash, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Boychechak. Bolalar folklori. Mehnat qo'shiqlari. To'plovchi va nashrga tayyorlovchilar: O.Safarov, K.Ochilov. T.: FASN, 1984.
2. Jahongirov G'. O'zbek bolalar folklori. T.: "O'qituvchi", 1978.
3. Safarov O. O'zbek bolalar poetik folklori. T.: "O'qituvchi", 1985.
4. Safarova N. O'zbek bolalar o'yin folklori tabiati. –T.: "Fan", 2008.
5. Babayeva Dono Razzoqovna nutq o'stirish metodikasi, Toshkent – «Fan va texnologiya» – 2009.
6. F.R. Qodirova «Nutq o'stirish metodikasi» O'UM T.; 2012 yil. (elektron).
7. Q. Shodiyeva "Maktabgacha yoshdagi bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatish" T.; - "O'qituvchi" 1995-yil.